

Ljungby kommun

Rektorn vid Hamnedaskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hamnedaskolan
i Ljungby kommun

Tillsyn i Hamnedaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ljungby kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hamnedaskolan besöktes av Skolinspektionen den 17 och 18 september.

Fakta om skolenheten

Hamneda är den sydligast belägna skolan i Ljungby kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass till och med årskurs 6 och skolan har totalt 45 elever. Undervisningen bedrivs till huvudsak åldersintegrerat och vid tidpunkten för tillsynen finns en separat förskoleklass, en klass med årskurserna 1-2 och en klass med årskurserna 3-4 samt en grupp med årskurs 5. Vid tidpunkten för tillsynen finns inga elever i årskurs 6. För eleverna i årskurserna 3-5 bedrivs delar av undervisningen gemensamt. Efter årskurs 6 fortsätter merparten av eleverna sin utbildning vid Astradaskolan. Lärarna är organiserade i ett arbetslag. Verksamheten leds av en rektor som även ansvarar för skolan i Agunnaryd samt omgivande förskolor.

På grund av få elever saknas nationellt statistik gällande kunskapsresultat i såväl årskurs 3 som 6. Enligt uppgift från skolans rektor når merparten av eleverna de nationella målen.

Helhetsbedömning

Hamnedaskolan leds av en rektor som visar god kännedom om skolförfattningarnas krav. Vid tillsynen möter Skolinspektionen också engagerad personal som arbetar målmedvetet för att ge eleverna en god utbildning. Skolan behöver dock förstärka samverkan mellan enhetens lärare så att eleverna ges möjlighet att få en större helhet i sin utbildning samt erbjuda de elever som redan nått kunskapskraven ytterligare utmaningar för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Trots ett genomtänkt förebyggande arbete, och tydliga rutiner vid händelse av incident, bedömer Skolinspektionen att Hamnedaskolan inte lyckats säkra en trygg miljö som präglas av studiero för eleverna. Vid intervjuerna framkommer att det förekommer konflikter och stökiga undervisningssituationer där eleverna känner sig så störda i sitt skolarbete att det har en negativ inverkan på deras motivation. Det är viktigt att skolan fortsätter att kontinuerligt utvärdera sitt arbetssätt och vidtar nya åtgärder för att skapa ett gott klimat på skolan. Genom att konkretisera sin plan mot kränkande behandling kan denna fungera som ett aktivt verktyg i detta arbete.

Skolinspektionen bedömer också att man på skolnivå behöver arbeta vidare med elevinflytande. Samtliga elever ska ges möjlighet att förstå och påverka sin studiesituation och därigenom tränas i att utöva medbestämmande så att de kan ha ett verkligt inflytande över såväl olika redovisningsformer som undervisningens innehåll.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljungby kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 12 januari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Ljungby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att det klargörs för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Se till att lärarna samverkar i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Se till att elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.
- Se till att samverkan mellan förskoleklass och skola utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Motivering

Enligt skolförfattningarna ska målen för utbildningen klargöras för eleverna. Lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål, och de elever som lätt når kunskapskraven ska ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Samverkan mellan förskoleklass och skola ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Av elevintervjuer framgår att de inte känner till målen för sin utbildning. De uppger att lärarna vanligen introducerar ett område genom att berätta för dem hur en uppgift ska lösas, men inte vad som är tanken att de ska lära sig när de arbetar med nämnda uppgift. Ytterst få av eleverna är bekanta med ordet kunskapskrav och de ger även uttryck för att de inte riktigt förstår vad lärarna pratar om i detta sammanhang. Eleverna ger i intervju uttryck för att de inte förstår kopplingen mellan det arbetet som görs under lektionstid och de kunskapskrav som finns. De intervjuade lärarna uppger att det är deras ambition

och tro att eleverna är medvetna om målen för utbildningen, men att de märkt att eleverna inte alltid kommer ihåg vad de sagt till dem och att de som en konsekvens därav ska arbeta för att hitta gemensamma strategier för detta arbete. Rektor uppger att det är hennes uppfattning att lärarna synliggör målen för eleverna, men att det är möjligt att eleverna inte uppfattar detta på ett tillräckligt tydligt sätt. Rektor är emellertid av uppfattningen att merparten av eleverna är informerade.

De intervjuade lärarna uppger att de inte har möjlighet att samverka i den utsträckning som de anser hade varit önskvärt. De uppger att den gemensamma tid de har för planering inte är tillräcklig då elevhälsoärenden och praktiska förberedelser till exempel inför idrottsdagar blir överordnat, och att pedagogiska diskussioner ofta kommer sist vilket medför att det inte hinns med. Även elevhälsoteamet ger i intervju med Skolinspektionen uttryck för att möjligheterna till samplanering för lärarna är allt för begränsade och att det krävs mer för att bättre kunna ta tillvara gynnsamma strategier och anamma inlärningssituationer som visat sig vara framgångsrika. Rektor bekräftar till del lärarnas utsaga och uppger att det inte finns tid för lärarna att till exempel gå in i varandras planeringar i syfte att hitta gemensamma beröringspunkter inom de olika ämnena och samverka i undervisningen kring dessa. Detta uppges vid intervjuer med lärare och rektor bli särskilt tydligt gällande arbetet i förskoleklassen. Vid tidpunkten för tillsynen har det nyligen gjorts en personalförändring och intervjuade lärare är nya i verksamheten. Det framkommer dock vid intervju att det inte finns några upparbetade strategier för samverkan som dessa kunnat överta, utan möjlighet till samverkan ligger i den enskilda lärarens ansträngningar att synliggöra verksamheten i förskoleklassen gentemot skolans övriga lärare. Intervjuade lärare i förskoleklassen uppger att de ingår i ett arbetslag och deltar i möten, men att fokus ligger på övrig skola och att det saknas utrymme för återkommande gemensamma diskussioner kring områden som är av delat intresse för verksamheten, till exempel kunskapssyn och värdegrundsfrågor. Intervjuade lärare ger också uttryck för att det behövs mer samverkan för att dels kunna möta barnen där de är i sin kunskapsutveckling, men också haka på de områden som övriga årskurser arbetar med och leda in det i förskoleklassens dagliga arbete. Rektor uppger vid intervju med Skolinspektionen att man behöver förstärka framförallt överlämning från förskoleklass till årskurs 1 där det inte alltid fungerar tillfredsställande kring enskilda elever då man i för liten utsträckning tar tillvara information gällande den enskilda elevens studietituation och eventuella behov.

Flertalet av de elever som Skolinspektionen intervjuat ger uttryck för att de inte erbjuds extra utmaningar i den utsträckning som är önskvärt kopplat till deras förmåga och möjlighet att nå längre i sin kunskapsutveckling. De uppger att om man arbetat klart med sina uppgifter får man oftast göra klart arbetsområ-

den inom ett annat ämne istället, eller ägna sig åt tyst läsning istället. Det framkommer också i elevintervjuer att det förekommer att man i de årskursblandade klasserna får göra om uppgifter som färdigställts under föregående årskurs med hänvisning till att resterande del av klassen ska arbeta med dem och om man redan gjort dessa uppgifter tidigare är det snabbt gjort att färdigställa dem nu eftersom eleverna redan kan det moment som uppgifterna är tänkta att spegla. Elevintervjuerna gör även gällande att vissa ämnen lär man sig mest utanför skolan kopplat till aktiviteter hemma då undervisningen i skolan inte upplevs som tillräckligt utmanande.

Intervjuade lärare uppger att man arbetat mycket med att styra upp undervisningen så att det inte ska förekomma "omtag" i de blandade klasserna och att man inom vissa ämnen gjort en del omstruktureringar. De uppger även att organisatoriska aspekter såsom antalet barn kan påverka utfallet. Om det till exempel är väldigt få barn i en viss årskurs och de utgör en mycket liten minoritet av klassen kan det hända att dessa elever kan komma något i kläm. Intervjun med elevhälsoteamet gör gällande att det är deras uppfattning att det varierar i vilken utsträckning lärarna har möjlighet att utmana eleverna och möta dem utifrån var de befinner sig i sin kunskapsutveckling. De uppger att man inom verksamheten i större utsträckning behöver ta tillvara gynnsamma strategier som fungerat innan och inte per automatik "börja om" när man tar emot en elevgrupp. Rektor bekräftar till del ovanstående utsagor och uppger att man ska ha koll på att eleverna inte ska behöva arbeta dubbelt eller göra om mellan årskurserna tack vare den dokumentation som görs, men att det praktiska arbetet fungerar olika i klasserna och man inte kommit lika långt i alla grupper med att möta eleverna utifrån deras behov. Rektor uppger att det förekommer att man vill "hålla ihop" sin klass och att de elever som då är långt framme kan bli lidande. Rektor uppger även att överlämningar mellan olika lärare inte alltid fungerar tillfredsställande och att man inom verksamheten behöver arbeta för att säkra att mottagande lärare tar vid där avlämnande lärare slutat. Rektors utsaga styrks av lärarna som uppger att de behöver arbeta sig samman när det gäller dokumentation och att de trots det kommunövergripande verktyget dokumenterar olika gällande till exempel elevernas kunskaper. Detta görs utifrån vad avlämnande lärare anser är viktigt, men de är osäkra på om informationen blir tydlig för mottagande lärare då de upplever att de inte har tillräckliga möjligheter att diskutera hur till exempel arbetsprocesser och bedömningsunderlag för eleverna ska tydliggöras för mottagande lärare.

Mot bakgrund av ovanstående ska målen för utbildningen klargöras för eleverna. Lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål, och de elever som lätt når kunskapskraven ska ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Samverkan mellan förskoleklass och

skola ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Författning

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

3 kap. 3 § skollagen

Lgr 11, 2 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Ljungby kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skolförfattningarna ska eleverna ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Av elevintervjuer framgår att de upplever att de inte är delaktiga i planeringen av undervisningen och att de inte har möjlighet att utöva något större inflytande. De yngre eleverna ger uttryck för att det bara är inom elevrådet som man får vara med och bestämma, och där diskuteras inte lektionsinnehåll utan endast praktiska saker som inköp av lekmaterial till skolgården eller underhåll kopplat till lokalerna i övrigt. Även de äldre eleverna framhåller att det är lärarna som bestämmer på lektionerna, och att det enbart är i något enstaka ämne som deras synpunkter efterfrågas. De intervjuade lärarna uppger att de försöker ta tillvara elevernas idéer, men att deras inflytande vanligen berör redovisningsform; det vill säga det sätt som eleverna ska presentera sina kunskaper på. Av intervjun framgår också att de intervjuade lärarna uppger att de i större utsträckning behöver synliggöra för eleverna när de är med och utövar inflytande då det är deras uppfattning att eleverna inte alltid är medvetna om när de är delaktiga och med och bestämmer. Rektor bekräftar lärarnas utsaga och uppger att eleverna nog tycker att de inte är med och påverkar sin utbildning och att man inom skolan behöver förstärka sitt arbete med att visa eleverna när de är med och utövar inflytande.

Mot denna bakgrund ska eleverna ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero**Bedömning**

Ljungby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att skolmiljön präglas av trygghet och studiero.
- Se till att det finns en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skolförfattningarna ska skolmiljön präglas av trygghet och studiero. Det ska även finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Inför tillsynen genomför Skolinspektionen enkäter med elever i vissa årskurser, deras vårdnadshavare, och undervisande lärare vid skolan. Då skolan har få elever och lärare saknas enkätresultat för dessa grupper, men i enkäten från vårdnadshavare uppvisas mycket låga indexerade värden gällande studiero. Detta bekräftas vid elevintervjuer då det framkommer att de upplever skolmiljön som stökig och bitvis otrygg. Eleverna gör gällande att det ofta är oroligt på vissa lektioner och att de känner sig störda av detta. Det framgår av elevintervjuer att klassrumsklimatet påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen; att de till exempel inte hinner arbeta klart med sina uppgifter utan tvingas ta hem dem i läxa, och att de inom vissa ämnen lär sig mer hemma och därmed känner en bristande motivation inför att komma till skolan då undervisningen uppges att inte "ge dem något" eftersom vissa lektioner uppges präglas av trams och ordningsproblem. De intervjuade eleverna uppger även att det finns elever på skolan som de är rädda för och att de som en konsekvens av detta kan känna både obehag och bristande trivsel. De intervjuade lärarna bekräftar till del elevernas utsagor, men uppger att de arbetar mycket med elevernas studiemiljö och att de vidtagit flera åtgärder, men att dessa hittills inte varit så verksamma som man hade hoppats. Intervjun med lärarna gör

gällande att man på grund av skolans storlek har särskilda utmaningar då klassrumsmiljön lätt blir för hemlik och familjär för eleverna vilket kan påverka elevernas möjligheter att fungera i olika grupper då de är vana att få stort eget utrymme. De uppger också att det är en organisatorisk utmaning att få till fungerande grupper utifrån det ringa elevunderlaget, och att dessa ofta behöver förändras från läsår till läsår utifrån såväl bemanningsaspekter som antalet elever i respektive årskurs, och att dessa kontinuerliga förändringar gör det extra svårt att "jobba ihop grupperna". De intervjuade lärarna uppger att de börjat diskutera eventuella förändringar i arbetssätt för att möta elevernas behov på ett bättre sätt, men att de inom kollegiet ännu inte hunnit etablera någon arbetsordning kring detta och att de inte är helt samsynta gällande hur de ska möta eleverna och därigenom säkra deras arbetsro. Skolinspektionen har även intervjuat elevhälsoteamet på skolan som stödjer lärarnas utsagor och uppger att man vidtagit åtgärder för att komma till rätta med ordningsproblemen och även i de fall där det förekommit kränkningar, men att man ännu inte sett tillräckliga effekter av dessa och att vissa av kränkningarna har varit svåra att få stopp på. Elevhälsoteamet gör även gällande att man inom verksamheten behöver arbeta mer systematiskt med valda insatser så att det är tydligt vad man önskar uppnå och så att åtgärden är i paritet med detta. Man behöver sedan följa upp hur arbetet med dessa åtgärder faktiskt faller ut i praktiken. Elevhälsoteamet uppger att det behövs en tydligare styrning som säkrar ett sådant systematiskt arbete. Rektor uppger att man arbetar mycket med ordningsfrågor och har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med bristfällig studiero, men att man kommit olika långt i de olika klasserna, och att man som en konsekvens därav ännu inte lyckats säkra en god studiero fullt ut. Rektor uppger också att skolans rutiner för att fånga upp kränkningsärenden varit tillräckliga och att dessa händelser är under utredning.

Inför tillsynen har Skolinspektionen tagit del av Hamnedaskolans plan mot kränkande behandling. Av denna saknas uppgifter om hur föregående års insatser följts upp utifrån en värdering av vad som blev utfallet av dessa vidtagna åtgärder. En sådan värdering kan utgöra en viktig del i fortsatt kartläggning av verksamheten och utgöra stöd vid val av nya insatser för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Mot bakgrund av ovanstående ska skolan se till att skolmiljön präglas av trygghet och studiero samt upprätta en plan som motsvarar skollagens krav i samtliga delar.

Författning

5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

6 kap. 8 § skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Ljungby kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ha tillgång till skolbibliotek som uppfyller författningarnas krav.

Vid tidpunkten för tillsynen har eleverna på Hamnedaskolan inte tillgång till skolbibliotek i skolans lokaler eller i nära anslutning till dessa. Av intervjuer med elever, lärare och elever framgår att de istället har tillgång till bokbuss som besöker skolan var fjortonde dag. Där kan eleverna låna och beställa böcker. Dock har de ej möjlighet att göra informationssökningar i bokbussen

Mot bakgrund av ovanstående måste huvudmannen säkerställa att eleverna vid Hamnedaskolan får tillgång till ett skolbibliotek som är utformat enligt författningarnas krav.

Författning

2 kap. 36 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredare Litza Aschan, undervisningsråd Michael Erenius, utredare Peter Sääw och utredare Maria Nyman deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Josefine Esbjörnsson
Föredragande/ Utredare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.